

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

SSA del. do SN Dorota Wróblewska

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Mieczysława Tabora
w sprawie **P. B.**

skazanego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 21 lutego 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść,

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 21 marca 2012 r.,

- 1) oddała kasację,**
- 2) obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem skazującym wydanym w trybie art. 387 § 1 k.p.k. w dniu 21 marca 2012 r., uznał P. B. za winnego popełnienia występku z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wnoszący 4 lata. Ponadto na mocy art. 33 § 1 i 2 k.k. Sąd skazał oskarżonego na karę grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na 20 zł, jednocześnie na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary grzywny okres rzeczywistego pozbawienia wolności w

sprawie w okresie od dnia 18 października 2011 r. do dnia 18 listopada 2011r., uznając karę grzywny za wykonaną w całości.

Dodatkowo, na mocy art. 72 § 2 k.k., Sąd nałożył na P. B. obowiązek naprawienia szkody w ciągu 2 lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia poprzez zapłatę kwoty w wysokości 26.815,79 zł. na rzecz poszkodowanej firmy B. sp. z o.o.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony w drodze apelacji i uprawomocnił się dnia 28 marca 2012 r. Nie sporządzono uzasadnienia.

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucając mu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego - art. 387 § 2 i 3 k.p.k., polegające na uwzględnieniu przez Sąd Rejonowy w G. sprzecznego z wymogami prawa wniosku oskarżonego o skazanie go bez przeprowadzania postępowania dowodowego i wydanie wyroku zgodnego z tym wnioskiem w przedmiocie proponowanego obowiązku naprawienia szkody, w sytuacji gdy, zdaniem skarżącego Sąd powinien był uzależnić jego uwzględnienie od dokonania wskazanej przez siebie zmiany. To zaniechanie Sądu doprowadzić miało do rażącego naruszenia prawa procesowego - art. 415 § 5 k.p.k., gdyż o roszczeniu wynikającym z popełnionego przez skazanego przestępstwa prawomocnie orzekł już wcześniej Sąd Rejonowy w G. w postępowaniu cywilnym o sygn. akt VII GNc .../O5 prawomocnym nakazem zapłaty z weksla z dnia 9 stycznia 2006 r.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w G. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Istota zrzutu sformułowanego w kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich sprowadza się do twierdzenia o naruszeniu przez Sąd Rejonowy w G. tzw. klauzuli antykumulacyjnej zawartej w art. 415 § 5 zd 2 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem, obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Zakaz wynikający z art. 415 § § zd. 2 k.p.k. dotyczy więc sytuacji, w której sąd miałby orzekać o roszczeniu tożsamym z tym, które było już przedmiotem innego

postępowania (innego rozstrzygnięcia). O tożsamości tego roszczenia decyduje bezpośrednio źródło jego powstania, którym jest „popęlnienie przestępstwa” oraz osoba uprawniona (por. wyrok SN z dnia 3 lutego 2012 r., V KK 9/12, LEX nr 1119576).

Na mocy zaskarżonego przez Rzecznika Praw Obywatelskich wyroku Sądu Rejonowego w G., P. B. zobowiązany został, na podstawie art. 72 § 2 k.k., do naprawienia szkody wyrządzonej przypisanym mu przestępstwem, przez zapłatę na rzecz firmy B. Sp. z o.o. kwoty 26 815,79 zł. Tymczasem z przywołanego w kasacji nakazu zapłaty, wydanego przez Sąd Rejonowy w G. w dniu 9 stycznia 2006 r., wynikało, że P. B., na podstawie wystawionego przez siebie weksla, był zobowiązany do zapłaty kwoty 27.161,99 zł na rzecz Towarzystwa Finansowego F. Sp. z o.o. Prawa z tego weksla zostały w drodze indosu przeniesione przez remitenta – indosanta, B. sp. z o.o., na indosatariusza – Towarzystwo Finansowe F. Sp. z o.o. Źródłem roszczenia objętego wspomnianym nakazem zapłaty był więc wystawiony przez P. B. weksel własny, a nie szkoda wyrządzona pokrzywdzonemu przez popełnienie przestępstwa. Z kolei źródłem wierzytelności wekslowej był stosunek podstawowy, tj. umowa sprzedaży towarów istniejąca pomiędzy firmą B., sp. z o.o. a P. B. Jak wynika z akt sprawy zakończonej wydaniem przez Sąd Rejonowy nakazu zapłaty z weksla, wierzytelność z tej umowy została przelana na Towarzystwo Finansowe F. sp. z o.o. Nie można więc w tym przypadku przyjąć, że wspomniany nakaz zapłaty jest „prawomocnym orzeczeniem” o „roszczeniu wynikającym z popełnienia przestępstwa” w rozumieniu art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k., bowiem inne jest źródło roszczenia objętego tym nakazem. W szczególności źródłem tym jest umowa, a nie wyrządzenie szkody na skutek jej niewykonania lub na podstawie wyrządzonego czynu niedozwolonego.

Zupełnie odmiennym zagadnieniem jest pytanie, czy w dacie wydania wyroku skazującego przez Sąd Rejonowy w G., w którym nałożono na skazanego obowiązek probacyjny naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonej, faktycznie szkoda taka jeszcze występowała, skoro firma B. sp. z o.o. w istocie wykorzystwała zabezpieczenie majątkowe udzielone przez skazanego, a obejmujące zobowiązania z tytułu dostarczonych przez pokrzywdzoną towarów. Orzeczenie obowiązku naprawienia szkody wówczas, gdy realnie szkoda taka po stronie pokrzywdzonego już nie występuje, nie jest dopuszczalne i stanowi naruszenie art.

72 § 2 k.k. Należy w związku z tym mieć na uwadze, że roszczenia odszkodowawcze, jako prawa majątkowe mogą być, co do zasady, przedmiotem czynności prawnych rozporządzających, w szczególności zaś podlegają zbyciu. Zbycie wierzytelności, jeżeli miało charakter odpłatny, może prowadzić do sytuacji, gdy po stronie pokrzywdzonego, brak będzie już szkody uzasadniającej zasądzenie na jego rzecz odszkodowania. Podobna sytuacja wystąpi, jeżeli dojdzie do spełnienia lub odpłatnej cesji zobowiązania umownego, którego niewykonanie było źródłem szkody. Kwestia ta jednak pozostawała poza zakresem skargi kasacyjnej.

Należy dodatkowo podkreślić, że wynikający z art. 72 § 2 k.k. obowiązek probacyjny naprawienia szkody zostaje dookreślony w wyroku skazującym, co obejmuje zarówno sposób naprawienia szkody (np. przez zapłatę lub *restitutio in integrum*), jak też wskazanie podmiotu, na rzecz którego obowiązek ten ma być wykonany. Nałożenie obowiązku probacyjnego naprawienia szkody ma charakter rozstrzygnięcia o roszczeniach pokrzywdzonego wynikających z popełnienia przestępstwa w rozumieniu prawa cywilnego (por. art. 107 § 2 k.p.k.). W tym aspekcie, tak jak już wcześniej wskazano, roszczenie takie może być przedmiotem cesji. Cesja taka nie może jednak doprowadzić do zmiany treści zobowiązania wynikającego z prawomocnego wyroku skazującego, bowiem zmiana obowiązków probacyjnych może nastąpić tylko wyjątkowo i nie obejmuje obowiązku orzeczonego na podstawie art. 72 § 2 k.k. (zob. art. 74 § 2 k.k.). W sytuacji więc, w której pokrzywdzony dokonał cesji przysługujących mu roszczeń wynikających z przestępstwa na rzecz innej osoby, wykonanie obowiązku probacyjnego naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego staje się bezprzedmiotowe, a brak zaspokojenia osoby, która nabyła w drodze cesji prawa majątkowe przysługujące pierwotnie pokrzywdzonemu, nie może być uznane za niewykonanie obowiązku probacyjnego w rozumieniu art. 75 § 2 k.k. Nie rozstrzyga to oczywiście o cywilnoprawnych konsekwencjach orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody, które zachowuje charakter prawomocnego rozstrzygnięcia o roszczeniach wynikających z przestępstwa.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności i uznając, że zaskarżony przez Rzecznika Praw Obywatelskich wyrok nie narusza art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k., należało orzec jak w sentencji.

